שלה: והשאר ליה מדר' יוסי בר חנינא דאמר לעיל. ומודי ר' אליעזר בטפרישי נקבה לאשם: לא שמיע ליה. לא למדה מעולם (רב כהנא ז"ל) [ר' אבין בר חייא]. ומודי ר' אליעזר. מאי כלומר מאי אחדריה רבין בר כהנא: עד כאן לא קאמר רבי אליעזר בנה קרב שלה אלא נבי מפרישי נקבה לעולה דאיכא שם עולה על נקבה אבל נבי אשם דליכא שם אשם מי נקבה מודי דאין בנה קרב עולה: א"ל מעמיה דר' אליעזר נבי מפרישי נקבה לעולה דבנה קרב עולה לאו משום דשם עולה. על אמו אלא משום דהוי לעולה דוכר הוא והאי נמי בנה של אשם זכר הוא וחזי לעולה: הכא במאי עסקינן דיביא בדמיהן כגון דלא חזי להקרבה דנקבה ילדה: משנינא לך שיעורי דחיקי בבלא: דעיילא פילא בקיסא דמחמא [א"ן] דמתגיתן בחכי עסקינן דילדה נקבה עד סוף העולם: ואי לאו שיעורי דחיקי [כי האי גוונא] מאי הוה יכיל לשנויי בה: הוה יכיל לשנויי. האי דקתני יפלו דמיהן לנדבה היינו כי ילדה נקבה אבל ילדה זכר יקרב עולה (כראמינא אנא) [כראמר]: [והלא אף בנדבה עולה. מה שאמרו חכמים ויפלו דמיהן לנדבה היינו [עולי] א"כ מה בין דברי רבי אליעזר לחכמים אלא זה יש בינהם דבזמן שהיא נאה וחובה לנדבת יחיד כדברי ר' אליעזר מעונה סמיכה ונסכים משלו כשאר קרבן יחיד ואם היה כהן זה שמביאה עבודתה ועורה שלו שאף על פי שאין משמר שלו עובד יכול הוא להקריבה ולהקטירה דכתיב ובא בכל אות נפשו ושרת ועורה יהיה שלו דכתיב עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה ובזמן שהיא נאה נדבה לעולה נדבת צבור אין מטפל עליה דאין קרבן צבור מעון סמיכה ואינו מביא עליה נסכים משלו אלא משל צבור ואע"פ שהיא כהן בעל ולד תמורה אשם זה אינו יכול לעובדה אלא עבודתה ועורה לאנשי משמר העובר: ויאכלו בזמן לבעלים. בלא פדיון כבכור ומעשר שאין בהן פדיון דכתיב בהו לא יפדה ולא יגאל: שכל הקדשים שנמכרים באיטלז ונשחטין באיטלז ונשקלין בליטרא חוץ מן הבכור והמעשר. *ויש להן פדיון ולתמורותיהן פדיון חוץ מן הבכור והמעשר ובאין מחיצה לארץ חוץ מן הבכור והמעשר *שאם באו תמימים יקרבו. ואם בעלי מומין יאכלו במומן לבעלים א"ר שמעון *מה טעם שהבכור והמעשר יש להן פרנסה ממקומן ושאר כל הקדשים אע"פ שנולד בהם מום הרי אלו בקדושתן: גמ' אמר בר רב עוא בעון במערבא המטיל מום בתמורת בכור ומעשר מהו, מי אמרינן כיון דלא קריבן לא מיחייב אן דילמא כיון דקדשי מיחייב א"ל אביי ותיבעי לך המטיל מום בתשיעי *של מעשר אלא מאי שנא תשיעי דלא קמיבעיא לך דרחמנא מעטיה עשירי להוציא התשיעי ה"נ רחמנא מעטינהו לא תפדה קדש הם *הם קריבין ואין תמורתן קריבה, רב נחמן בר יצחק מתני לה הכי (ה) אר' אראה בריה דרב עוא בעון במערבא: המטיל מום בתשיעי של מעשר מהו, א"ל ותיבעי לך המטיל מום בתמורת בכור ומעשר אלא מ"ש תמורת בכור ומעשר דלא מיבעיא לך דרחמנא מעטינהו קדש הם הן קריבין ואין תמורתן קריבה, תשיעי של מעשר נמי דרחמנא מעטיה העשירי להוציא את התשיעי: ואם באו תמימין וכו': ורמינהו (ו) בן אנטיגנוס העלה בכורות מבבל ולא קבלו ממנו אמר רב חסדא לא קשיא האר' ישמעאל האר' עקיבא *דתניא ר' יוסי אומר ג' דברים משם ג' זקנים רבי ישמעאל אומר (ז) יכול יעלה אדם מעשר שני (ח) בזמן הזה ויאכלנו בירושלים? ודין הוא בכורות טעון הבאת מקום ומעשר טעון הבאת מקום (ט) מה בכור אינו נאכל אלא בפני הבית אף מעשר אינו נאכל אלא בפני הבית, לא אם אמרת בבכור שכן טעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח תאמר במעשר דלא, אמרת ביכורים טעונין הבאת מקום ומעשר טעון הבאת מקום מה ביכורים אין נאכלין אלא בפני הבית אף מעשר אין נאכל אלא בפני הבית מה לביכורים שכן טעונין הנחה תאמר במעשר דלא, תלמוד לומר (י) ואכלת לפני ה' אלהיך מעשר דגנך ותירושך ויצהרך ובכורות בקרך וצאנך הקיש מעשר לבכור מה בכור אינו נאכל אלא בפני הבית אף מעשר אין נאכל אלא בפני הבית (יא) ליהודה ולירושלים במה הצד אמר רב אשי משום דאיכא (יב) למימר מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד מובחר ומאי קסבר (יג) אי קסבר קדושה ראשונה קדישה לשעתה וקדישה לעתיד לבא ל"ש בכור ולא שנא מעשר בני הבאה נינהו ואי קסבר קדושה ראשונה קדישה לשעתה ולא קדישה לעתיד לבא (יד) אפילו בכור נמי (טו) לעולם קסבר קדושה ראשונה קדישה לשעתה ולא קדישה לעתיד לבא והא דאמרי' עסקינן כגון שנזרק דמו של בכור בפני הבית וחרב הבית ועדיין בשרו קיים כיון דאי איתיה לדם לא בר זריקה הוא אתי בשר ליף מדם ואתי

המטיל מום בתמורת בכור ומעשר מהו. בפ' כל המנחות נאות מלה (מנחות דף עו:) פליגי תנאי במטיל מום בבעל מום מיכא דמ"ד לוקה ומיכא דמ"ד אינו לוקה והך בעיא דהכא לתרוייהו אפילו למ"ד התם לוקה משום דמחיי דהקרבנה קדש המום אבל הכי דלא חזיא לעולה להקרבנה לא נקי מו לא שנא ולמ"ד התם אינו לוקה היינו משום דמעיקרא נמי היה בו מום כו] אבל מסורת השיש הכא דמעיקרא היה תם לקי מו לא לא שנא: אי קסבר קדושה ראשונה קדישה לשעתה וקדישה לעתיד לבא בכור נמי נייתי. פרש"י בזבחים (דף קז:): דלמ"ד קדשה לעתיד לבא מקריבין אע"פ שאין בית וא"ת והא בעינן מזבח וליכא ו"ל דפריך מבכור שנשחט ומזרק דמו קודם שחרב הבית דאין מסר אלא מכילה לפנים מן המחוה דומיא דמעשר אי נמי י"ל דפריך הכי בכור נמי נייתי ויבנה מזבח *ומי קסבר לא קדשה לעתיד לבא בכור נמי תיבעי ה"ג רש"י וקשה דלמ"ד לא קדשה לעתיד לבא אין קדושה בירושלים יותר משאר עריס ושל דאמר ס' בתרא דזבחים (נ"ז סב) דלמאן דאמר לא קדשה לעתיד לבא מעשר שני נאכל בכל ערי ישראל: הכי גרים רש"י לעולה קסבר לא קדשה לעתיד לבא. וקשה דאם כן למה ליה דנפסל ביולת דכמי שאין לו חומה דמי ושוד דאמר בזבחים (דף ס. כו) מזבח שנפנס אין אוכלין בגינו קדשים קלים ומפיק ליה מהאי טעמא דאיתקש בשרו לדמו והכא אמר דהך היקשא דבשר לדם הוי למ"ד לא קדשה לעתיד לבא כה) [כן נראה לר"י דה"ק אי קסבר לא קדשה לעתיד לבא במעשר שני לא לייתי בכור ומעשר שנמרק דמו קודם שחרב הבית כדפ"ל וה"ג לעולה קסבר קדושה לשעתה וקדשה לעתיד לבא ודקשיא לך בכור נמי דאיתקש בשרו לדמו הן קריבין ואין תמורתן קריבה, תשיעי של מעשר נמי דרחמנא מעטיה העשירי להוציא את התשיעי: ורמינהו (ט) בן אנטיגנוס העלה בכורות מבבל ולא קבלו ממנו אמר רב חסדא לא קשיא האר' ישמעאל האר' עקיבא דתניא ר' יוסי אומר ג' דברים משם ג' זקנים רבי ישמעאל אומר (ז) יכול יעלה אדם מעשר שני (ח) בזמן הזה ויאכלנו בירושלים? ודין הוא בכורות טעון הבאת מקום ומעשר טעון הבאת מקום (ט) מה בכור אינו נאכל אלא בפני הבית אף מעשר אינו נאכל אלא בפני הבית מה לבכור שכן טעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח תאמר במעשר דלא, אמרת בכורים טעונין הבאת מקום ומעשר טעון הבאת מקום מה בכורים אין נאכלין אלא בפני הבית אף מעשר אין נאכל אלא בפני הבית מה לבכורים שכן טעונין הנחה תאמר במעשר דלא, תלמוד לומר (י) ואכלת לפני ה' אלהיך מעשר דגנך ותירושך ויצהרך ובכורות בקרך וצאנך הקיש מעשר לבכור מה בכור אינו נאכל אלא בפני הבית אף מעשר אין נאכל אלא בפני הבית (יא) ליהודה ולירושלים במה הצד אמר רב אשי משום דאיכא (יב) למימר מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד מובחר ומאי קסבר (יג) אי קסבר קדושה ראשונה קדישה לשעתה וקדישה לעתיד לבא ל"ש בכור ולא שנא מעשר בני הבאה נינהו ואי קסבר קדושה ראשונה קדישה לשעתה ולא קדישה לעתיד לבא (יד) אפילו בכור נמי (טו) לעולם קסבר קדושה ראשונה קדישה לשעתה ולא קדישה לעתיד לבא והא דאמרי' עסקינן כגון שנזרק דמו של בכור בפני הבית וחרב הבית ועדיין בשרו קיים כיון דאי איתיה לדם לא בר זריקה הוא אתי בשר ליף מדם ואתי

סוף מלמד: ואע"ג דולד התמורה חזי להקרבה: ג) [יז] מפי סוי מפני ליס. כלומר מדקאמר מפניכא לך שיעוי דחיקי בבלאי מכלל דהוה ידע שיעוי אחריני: מתני' סרי אלו בבכור ומעשר בכור ומעשר [ב] שלא ימכרו כאיטלז לאחר שנפל בהן מום ג) [יח] ונפדו: חוץ מן הבכור ומן המעשר. מפני תורת אור שאין יפדו להקדש במכירתם דדמי בכור לכהן ודמי מעשר לבעלים ומשום הנאה דידהו לא מזלזלינן בקדשים (ג) כ): ג) נפל בהן מום. בבכור ומעשר אינו יכול להוליאן מקדושה דבבכור כתיב לא תפדה ובמעשר כתיב לא יגאל: חוץ מן הבכור ומן המעשר. שאין באין לכתחלה מתוכה לארץ כשאר כל הקדשים: שבבכור ומעשר יש להן פרנסה במקומן. יש להן הקנה במקומן שירעו עד שיסתאבו ויאכלו במומם לבעלים ושאר כל הקדשים אע"פ שנפל בהן מום הרי הן בקדושתן ולריך לחתה לפדותן ולהעלות דמיהן ולהקריבן והואיל וסופו להקריב דמיהן יעלו הן עולמן ויקרבו כא): גמ' לא מייתי. מלקות משום כל מום לא יהיה כב) בו: ומיבעי בתשיעי של מעשר. כגון קרא לע' עשירי קדש ותיבו קרב כדאמרינן בפ"ק דמעילה (דף ס.) הכא שיעוי נאכל במומו: לסוגיא אם סתמיעי. שלא יקרב וכיון דאינו קרב פסיונא לן דלא מיחייב המטיל בו מום הכא נמי כו': כן אנטיגנוס ולא קבלו סימנו. וקשיא אמתני' דקתני אם באו תמימים יקרבו: סא ר' שמעאל כו'. (ד) (בסיפא אחיא): ג' זקנים רבי ישמעאל וא"ע וכן עוזאל: בכורים ומעשר ובכוריים כד). דטעונין הבאת מקום דכתיב (דברים יב) והבאתם שמה עולותיכם וגו' ותרומת ידכם אלו בכורים: מם בכור אינו נאכל כו'. כדמפרש לקמיה דבעי מהן דמים ואימורין (מזבח:ה) בכוריים אינן נאכלין אלא בפני הבית. דכתיב (שם כו) והנחתו לפני ה' אלהיך ו) שנאמר: הנחתו לפני ה' אלהיך: ונשחט לפני ה'. למה לי קרא לידחי דינא ולימא בכור יוכיח וחזר הדין אלא הטוה שבהן שטעונין הבאת מקום ואינן נאכלין אלא בפני הבית אף אני בכור ומעשר: ומפי קסבר. דפסיקא ליה דבכור אינו נאכל ומעשר שני מספקא ליה: וקדישה לעתיד לבא. תרוייהו בכור ומעשר בני הבאה נינהו הואיל והנחתא נמי קדושה היא ירושלים להקריב כה): ומי אי קדישה לעתיד לבא. ואפילו הכי מספקא ליה ממעשר תיבעי ליה נמי בכור ואמאי ליף מעשר שני מבכור: לעולם לא קדישה לעתיד לבא. ודקשיא מאי שנא בכור דפסיקא ליה בכיתאי בכור עסקינן שנזרק דמו בפני הבית וחרב כו' ואיכא בשר מדם דאי איתיה לדם לא בר זריקה הוא אתי בשר ליף מעשר שני בכור ומעשר אינו נאכל אלא בפני הבית אף אני בכור ומעשר מה לבכור שכן טעונין הנחה נימא בכור יוכיח ואחזר הדין לא ראי הצד חשוה כו'

שיטה מקובצת

ה) העולם ולא אוליד: ב) העולם. ל"א משנינא לך שינוי דחיקא בבלאי כגון שילדה נקבות (הלכה) עד סוף הדורות ואי לא משני ליה שינויי דחיקא בבלאי מאי הוי משני ליה זכר יקריב יפלו דמיה לנדבה נקבה יביא בדמיה עולה אי לאחר כפרה תניא זכר יקריב עולה נקבה יפלו דמיה לנדבה: ג) המעשר עי' תו' דבריהם ד"ה בכור (דף עה ע"ב): ד) מתוך לארץ לארץ: ה) המעשר אם באו. עי' תוס' בכורות ד"ה התרתת (דף לו ע"ב): ו) אמר רב אחא בר רב עוא בעו במערבא: ז) תפרה כי קדש הם הם קריבין. עי' תוס' ובחוס ד"ה קדש (דף לו ע"ב): ח) א"ל אביי ותיבעי לך: ט) בן. עי' תשובת הרשב"א סי' שלא: י) יכול יעלה אדם מעשר ויאכלנו בירושלים ויאכלנו בלא פדיון דסבר קדושת הארץ לא בטלה וצריך להפרישם תרומות ומעשרות. תוס' אחרות: יא) שני ויאכלנו בירושלים בזמן הזה ודין: יב) מה בכור כו' בסמוך מפרש ס"ש בכור מטעשר משום דיש היקש ואין משגיחין על הקיקש: יג) דאיכא לספרך מה: יד) עי' בהשמטות בסוף הספר: טו) לבא מעשר שני לא לבעלי ל"א אפילו: טז) עי' בהשמטות בסוף הספר: יז) לחקרבה. הס"ד ומה ד ולאו אוליד חד זכר בתמיה. הס"ד ומה"ד מאי: יח) מום דמה"ד מאי: יט) מום שהיה בכורים אין נאכלין אלא בפני הבית דכתיב בהו הביאתו אצל מזבח: ולמה ליה קרא למילף ניהדר דינא וניתי ונילף במה הצד ונימא הכי כיון דאמר מה לבכור שכן טעונין הנחה נימא בכור יוכיח וחזר הדין לא ראי הצד חשוה כו'

לו א מיי' פ"ג מהלכות תמורה הלכה כ:
לח ב מיי' שם פ"ד הלכה ו:
לט ג מיי' ש"ת מהל' איסורי מזבח הל' יב ופ"ח מהלכות בכורות הלכה יח:
מ ד מיי' פ"ה מהלכות עכיון הלכה יח ופ"ל מהל' איסורי מזבח הל' ה:
מא ה מיי' פ"ג מהל' תמורה הלכה ה:
מב ו מיי' פ"ה מהל' איסורי מזבח הלכה יב ופ"ג מהלכות תמורה הלכה כ:
כאן הס"ד ותא"ב מס"ד ולא קבר ק"ק
מג ז מיי' פ"ה מהלכות מעה"ק הלכה ה:
מד ח מיי' פ"ה מהל' בכורות הלכה ה:
נעיין ת: ב"ק יב:]
מה ט מיי' פ"ח מהל' איסורי מזבח הל' כ:
מו י מיי' פ"ג מהלכות מעשר שני הל' ה:
מז כ מיי' פ"ע מהל' מעשה הקרבנות הלכה כה:
מח ל מיי' פ"ג מהלכות בכורים הלכה ה:
מט ם מיי' שם פ"ג הלכה יב:

נוסחא מבנה
ב' לשונות
ראשונה באה
חייב מעות
בקרבן
מ' שלא מות בתמורת
בכור ומעשר
מ' שלא מות בתמורת
בכור ומעשר

נוסחא
בכור שבא
מחוץ

מבנה
ג' קנים
עדנו
ומעשר
בבכור
ומעשר
בבאה

נוסחא
כאשר מעשר
מעשר שני
בנה ל"ל
ויאכלנו
בירושלים

מבנה
בכור
ביכורים
נסיונות
דון מות
דון מעשר
שני

נוסחא
בנוסחא
דמה
קדושה ראשונה
אי קדישה
לא לעתיד
לבא

לא יפדו אותן הס"ד: יט) שאין הגאה לתקדש: כ) בקדשים אבל שאר קדשים שהיומם נשמרים באפלו שנתאחן לתקדש קפצי עלייהו זבינא ונמכרים ביוקר: הס"ד ומה"ד ויש להם פדיון. לשאר קדשים להוציא להולין ליגזז ולעבוד: הס"ד ומה"ד ולתמורתן נמי פדיון לאחר שהיומם. הס"ד ומה"ד הוץ מהבכור והמעשר שאע"פ שהיומם אינו יכול להוציאו מקדושתן דבבכור כתיב לא תפדה ובמעשר כתיב לא יגאל ולתמורתן נמי אין להן פדיון: הס"ד ומה"ד שאר קדשים באים מתו"ל דראמרינן בפנחות כל קרבנות הצבור והיחיד באים מהו"ל הוץ מן הבכור והמעשר שאינן באין לכתחילה מהו"ל אבל אם באו תמימים יקרבו ויאכלו בבמומן לבעלים בכור לכהן ומעשר לישראל: כולה מתני' ר"ש וקא מפרש מה טעם בכור ומעשר לא באים מהו"ל לשאר קדשים. הס"ד ומה"ד שהבכור כו': לא] ויקרבו פרנסה תקנה בעין דנרסינן פרנסת האדון: כב: יהיה לא יהיה לא יפל לו בום הס"ד: כג) בכורות ולא קרב תשיעי: כד) ובכורות. גליון וכ"ה למה פשיט שבי בבכורים דאין באין מהו"ל משום דאמרינן ס' לולב וערבה בכורים מעינן תנוחה בכהן ובבעלים דגמרינן יד יד משלמים: כה) להקריב הס"ד ומה"ד ומה"ד ת"ש מעשר שני לא לבעי. כלומר כי היכא דפשיטא ליה דאין בכור קרב מעשר נמי אינו נאכל ואמאי מספקא ליה אפי' מעשר לא נרסינן): כו) מום ולאו מידי קעביד אבל הכא כו' הם אע"פ שאינו ראוי להקרבה לקי דאיל והפיל בו מום אם ל"ש: כז) בכורים בפ' קדשי קדשים: כח) לבא. גליון ועוד דאי לא קדישה א"כ פשיטא דמעשר שנזרע קודם שחרב הבית לא יוכל לאכלו בירושלים לכן כו': כט) דאמר אין נאכלין

ל) נגאלה דל"ל בכורים אין נאכלין אלא בפני הבית דכתיב בהו הביאתו אצל מזבח: ולמה ליה קרא למילף ניהדר דינא וניתי ונילף במה הצד ונימא הכי כיון דאמר מה לבכור שכן טעונין הנחה נימא בכור יוכיח וחזר הדין לא ראי הצד חשוה כו'

הגהות הגר"א

[א] גמ' מ"ל מפני לא סבי אמר רבא דגיכ"ר העולם מאי הוי מפני ליה כתם מום דתמי ומכ' מזלזלינן בקדשים הס"ד [ב] רש"י ד"ה כבי. ומעבר הס"ד ומה"ד שלא מכרון: [ג] ד"ה הא. כפיפא כו'. פי' מלמה דר"ש:

הגהות הב"ח

(א) גמ' מתני לא סבי אמר רבא כו': (ב) רש"י ד"ה חון מן וכו' מזלזלינן בקדשים הס"ד ולתמ"כ מ"ס יש להם פדיון אם נפל בהן מום: